

Notat - Analyse af beskæftigelsesområdet og økonomiske udfordringer - Randers Kommune

Sagsnavn: Beskæftigelsesområdet - analyse
Sagsnummer: 00.01.00-P20-4-22
Skrevet af: Jan Kjeldmann
E-mail: jan.kjeldmann@randers.dk
Forvaltning: Budget og Social og Arbejdsmarked
Dato: 24-08-2023
Sendes til: Byrådet (som en del af budgetmaterialet 2024-2027)

Beskæftigelsesområdet i Randers Kommune

I gennemgangen af beskæftigelsesområdet, som forvaltningen har gennemført i forlængelse af Budgetaftale 2023-26, har første skridt været at skabe et samlet overblik over udviklingen i indkomstoverførsler for Randers Kommune de seneste år. Derudover er der set på rammevilkår, beskæftigelsesministeriets benchmark og økonomisk tildeling samt tilflytning/fracflytning med henblik på at perspektivere indsatsen (gennemgangen af udviklingen er samlet i vedlagte bilag 1).

Randers Kommune er alvorligt udfordret på rammevilkårene og den demografiske udvikling. Det betyder, at der er mange borgere med svære livsbetingelser og relativt flere end næsten alle andre kommuner i Danmark (nr. 97 ud af 98 kommuner i 2022). Udviklingen de seneste 7 år har været en gradvis forværring af rammevilkårene (fra nr. 93 i 2015 til nr. 97 i 2022). De forværrede rammevilkår udfordrer samtidig udgiftsudviklingen på indkomstoverførslerne, hvor andelen af borgere på offentlig forsørgelse har været stigende fra 1,95% til 2,09% - hvor Randers Kommunes andel af befolkningen kun er 1,68%. Udviklingen betyder, at Randers Kommune bruger relativt mere på indkomstoverførsler end der modtages fra Staten til formålet og kommunen underkompenseres konsekvent, når indkomstoverførslerne reguleres årligt i forhold til udviklingen. Det kan også siges på den måde, at Randers Kommune har det sværere end landets øvrige kommuner og at andelen på offentlig forsørgelse stiger relativt til øvrige kommuner. Konkret betyder stigningen i andel på indkomstoverførsler isoleret set ca. 129 mio. kr. flere bruttoudgifter i 2022 end i 2015 (hvis der ses bort fra indtægter fra udlicensing).

Randers Kommune har det særligt vanskeligt i forhold til borgere "længere væk" fra arbejdsmarkedet, hvor analyserne viser, at de målgrupper stiger forholdsmæssigt mere end andre kommuner og samlet udgør 2,77% af landsplan - f.eks. for "aktivitetsparate uddannelseshjælpsmodtagere" er Randers Kommunes andel af landsplan helt oppe på 3,11%.

Væksten i målgrupperne længere væk fra arbejdsmarkedet er der flere forklaringer på. Overordnet er det kommunens demografiske sammensætning der er baggrunden for det og f.eks. peger undersøgelser af flyttemønstre mellem kommunerne i retning af, at der er en nettotilflytning af borgere på offentlig forsørgelse, svarende til ca. 300 borgere årligt til Randers Kommune. Det vil sige, at næsten 60% af tilflytterne til Randers Kommune er på offentlig forsørgelse i løbet af det første år. En anden undersøgelse af de unge 18-25-årige ledige aktivitetsparate uddannelseshjælpsmodtagere viser stærke sammenhænge til de unges opvækst og at deres forældre ofte også er tilknyttet jobcentret eller andre kommunale tilbud.

Det er karakteristisk, at det primært er konjunkturerne og landsudviklingen, der bestemmer antallet af ledige i grupperne tættest på arbejdsmarkedet. Det gælder også for Randers Kommune, hvor disse grupper ligger tættere på vores andel af befolkningen (1,87% i forhold til de 1,68%) – men dog stadig væsentligt over vores andel af befolkningen. Udviklingen i antallet af borgere langt væk fra arbejdsmarkedet er ikke kun defineret ved konjunkturerne, men i høj grad også i forhold til rammevilkår og konkrete indsatser.

På trods af de vanskelige rammevilkår og de mange ledige borgere relativt til andre kommuner, bruger Randers Kommune færre penge pr. fuldtidsperson på konto 6 (jobcenter) og konto 5 (tilbud) end landets kommuner i gennemsnit. Under forudsætning af at samtalerne og indsatserne overordnet har effekt, betyder det, at Randers Kommunes situation ikke forbedres i forhold til øvrige bedre stillede kommuner. For Randers Kommune er differencen til landsgennemsnittet svarende til ca. 45 mio. kr. årligt mindre til medarbejdere på jobcentret og/eller færre penge til køb af tilbud.

Jobcentrenes indsatser, er alle bygget op om aktiviteter defineret af beskæftigelseslovgivningen (Folketinget) ud fra nogle ting, der er tro på (og evidens for) virker. Det er samtaler (mange samtaler), indsats i form af tilbud, som skal gøre ledige klar til et job og endelig virksomhedspraktikker, lønnede timer, arbejdsprøvninger mv. Der er samtidig mange formelle krav til dokumentation af disse indsatser. Arbejdet på et jobcenter er i helt overvejende grad samtaler med ledige om deres jobmål, og hvordan de kommer derhen og får et job. Vejen kan være kort eller meget lang, alt efter den lediges forudsætninger. Ledige med gode kompetencer kræver få samtaler og ledige med færre kompetencer og måske andre udfordringer udover ledighed kræver flere samtaler/indsats for at komme i job eller bliver afklaret. Derfor kan ligningen med mange ledige længere væk fra arbejdsmarkedet være svær at løse i en snæver økonomisk ramme.

Forvaltningen har i en årrække arbejdet med at nedbringe niveauet for overførselsindkomster. Således har der i flere år været måltal om, at antallet af forsikrede ledige og jobparate kontanthjælpsmodtagere skal svare til Randers Kommunes andel af folketal og/eller være på niveau med Østjylland. For grupperne tættest på arbejdsmarkedet er det tæt på at være opnået, men for alle øvrige målgrupper er der langt til målet.

Der er hele tiden en lang række initiativer i gang - f.eks. kvalificering af tilbudsviften, udbud af tilbudsviften, Flere skal med 1-2-3, lærlingestrategi, overblik over ungeindsatsen, fokus på fritidsjob, brugerundersøgelse, fokus på "lange sager" og meget mere. Samtidig påtænkes der en række nye initiativer i 2023-2024 som f.eks. videre arbejde med kvalitet og effektivitet i sagsforløb og en stærk invitation til både offentlige og private arbejdspladser om, at flere unge får en tilknytning til arbejdsmarkedet, flere CSR-jobs og forebyggende indsats mod sygemelding.

Det alvorlige baggrundstæppe giver ekstra store udfordringer i forhold til budgetlægningen i 2024-2027. Det skyldes bl.a. statslige besparelser på jobcentret svarende til 6,3 mio. kr., ophør af en konkret statslig bevilling til "Flere skal med 3" på 0,8 mio. kr. og endelig ophør af byrådets midlertidige bevilling til forstærket beskæftigelsesindsats på 2,0 mio. kr. – i alt 9,1 mio. kr. Samtidig er der også statslige besparelser på tilbud til ledige på 8,2 mio. kr. Samlet for jobcenter og tilbud beløber det sig til reduktioner set i forhold til 2023 på 17,3 mio. kr.

Det er store opgaver Randers Kommune står overfor.

På den korte bane skal beskæftigelsesområdet præsterer bedre end hvad Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering forventer i sine tilsyn. I Randers skal vi lykkes med at få flere borgere i job og uddannelse end vores rammevilkår tilsiger sammenholdt med den bemandede Jobcenteret har til at få det til at ske. Jobcenteret skal stort set overpræstere på alle målgrupper, og der skal findes nye veje

samt investeres i at komme tættere på vores andel af befolkningen på forsørgelsesydelse. Dette skal foregå samtidig med, at der i udgangspunktet varsles betydelige besparelser på området, jf. ovenfor.

Der skal nødvendigvis også arbejdes på mellemlang og lang sigt, da det er nogle grundlæggende rammevilkår og demografiske udviklinger, der skal ændres for at flytte Randers Kommune til i højere grad at nærme sig et "landsgennemsnit" når man ser på rammevilkår og social belastning. Betydningen af en sådan flytning af Randers Kommune vil være, at andelen på offentlig forsørgelse kan komme ned og svare til kommunes andel af befolkningen, og dermed også give langt bedre økonomiske rammer. Arbejdet på den lidt længere bane kræver tilsvarende den korte bane investeringer i at nå ambitionerne.

Konkret i forhold budget 2024-2027 har forvaltningen udarbejdet en række mulige investeringsmodeller, der kan have effekt på den kortere bane. De bliver oplyst i sidste afsnit af notatet og er grundigt beskrevet i vedlagte bilag A.

Det er dog en udfordring at igangsætte specifikke investeringsmodeller, samtidig med at regeringens besparelser gennemføres på beskæftigelsesområdet. Alle landets kommuner står i den samme situation ift. de besparelser som er besluttet på landsplan, men det kan ikke udelukkes, at de forudsatte reduktioner i budgetforslaget vil forværre Randers Kommunes situation.

Risikoen er, at dét, vi vinder på nye specifikke investeringsmodeller, kan mistes ved længere sagsbehandling, færre samtaler og mindre effekt andre steder på jobcentret, hvor der ikke er en specifik investeringsmodel. Hvis den risiko skal undgås, skal besparelserne på 9,1 mio. kr. Ikke gennemføres - alternativt ikke gennemføres i fuldt omfang. Særligt besparelsen på 4,3 mio. kr., hvor der ikke er defineret bortfald af opgaver fra statslig side, kan ikke gennemføres uden konsekvenser for samtaler og sagsbehandling mv.

Der skal samtidig arbejdes med den risiko, at der kan opstå en række formelle og konkrete udfordringer i forhold til lovgivningens proceskrav, Ankestyrelsens praksis og sagsrevisionen på jobcentret ved besparelserne.

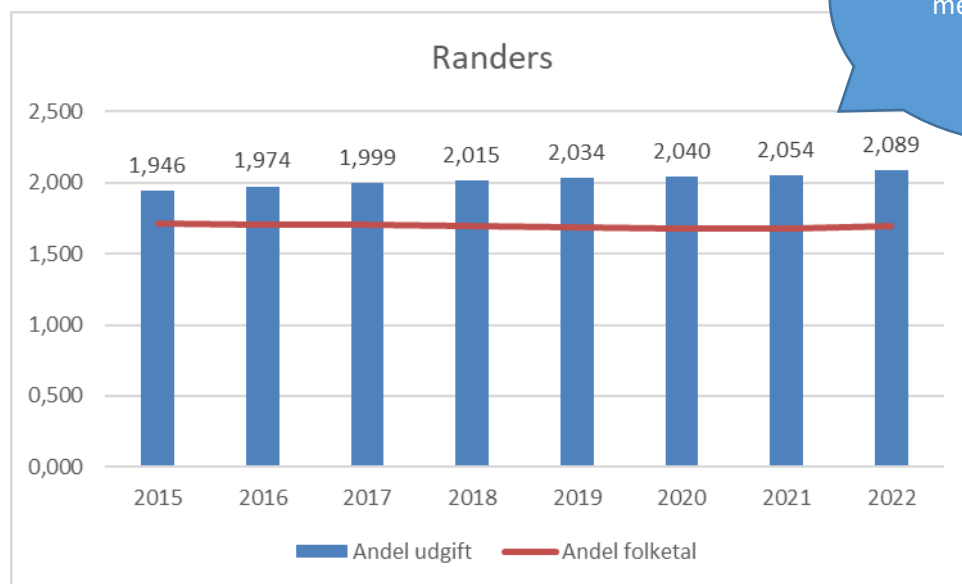
Generelt er usikkerheden stor i forhold til den fremtidige beskæftigelsesindsats og jobcentrenes rolle efter regeringens udmelding om "lukning af jobcentrene" og reformer på området, svarende til besparelser på 3 mia. kr. på landsplan.

Reformerne er indtil videre udskudt og der er nedsat et Ekspertudvalg, der skal aflevere forslag til, hvordan de 3 mia. kr. kan findes i sommeren 2024. Reelt betyder det, at der næppe sker noget de næste 2 år.

Udvikling i udgiftsandel

I perioden fra 2015 til 2022 er Randers Kommunes andel af udgifterne til offentlig forsørgelse på landsplan steget fra 1,946% til 2,088%. Randers Kommunes andel af folketallet var i 2022 på 1,68%. Hvis vi havde fastholdt de 1,946% fra 2015 ville det som førnævnt betyde mindreudgifter på 129 mio. kr. i 2022 (før udligning). Alene stigningen fra 2021 (2,054% til 2,089%) koster ca. 31 mio. kr. (før udligning). Udligningen vil alt andet lige gøre dette tab mindre, men slet ikke kompensere fuldt ud.

Figur 1. Udgiftsandel i forhold til andel folketal

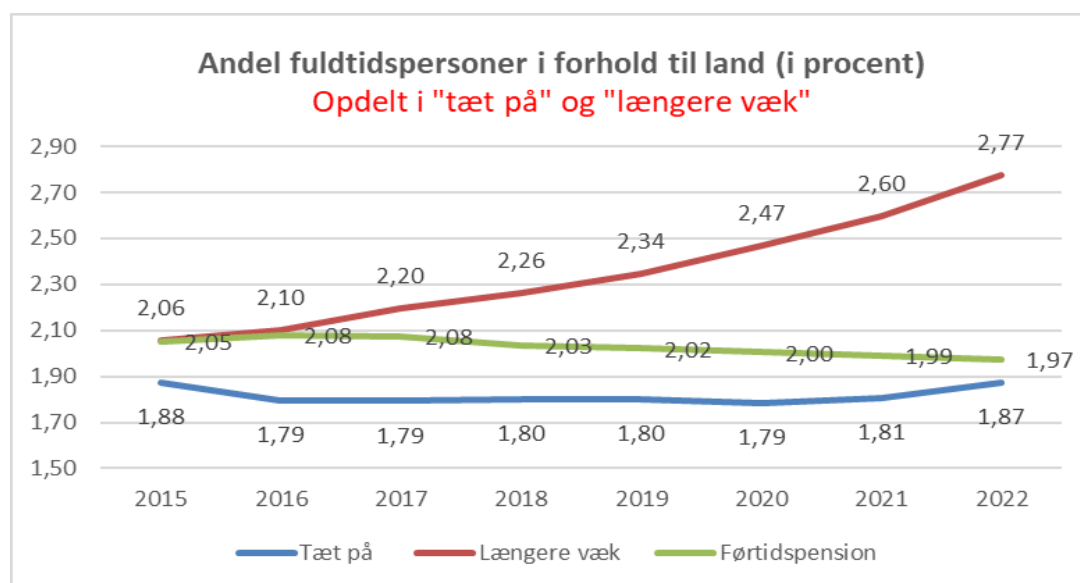
Stigningen fra 2015 til 2022 betyder en merudgift på 129 mio. kr.

Kilde: Danmarks statistik – statistikbanken samt egne beregninger

Den største vækst i udgiftsandele vedrører kontanthjælp, ressourceforløb/jobafklaring og beskæftigelsesindsats. Dvs. borgere længere væk fra arbejdsmarkedet. Udgiftsandelen til førtidspension er faldet svagt i perioden.

Som det fremgår af nedenstående figur 2, er Randers Kommunes andel af fuldtidspersoner i gruppen "tæt på arbejdsmarkedet" faldet marginalt fra 1,88 i 2015 til 1,87 i 2022. Andelen af fuldtidspersoner i gruppen "længere fra arbejdsmarkedet" er steget markant fra 2,06 i 2015 til 2,77 i 2022. I tabellen er ligeledes medtaget udviklingen for fuldtidspersoner på førtidspension. Her er andelen faldet fra 2,05 til 1,97.

Figur 2. Andel fuldtidspersoner i forhold til landet (i procent)

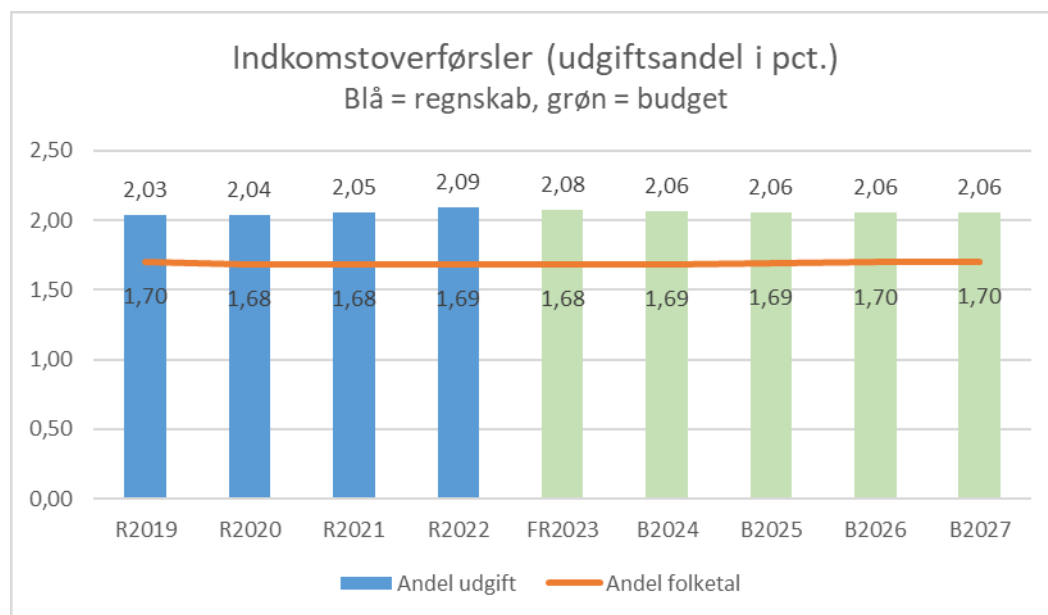
For yderligere data se bilag 1. Yderligere data på beskæftigelsesområdet.

Aktuel økonomisk situation

I forhold til indkomstoverførslerne henvises der til "Notat – Indkomstoverførsler 2023-2027", hvor der er redegjort for den positive midtvejsregulering på 56,8 mio. kr. i 2023 og budgettallene for kommunens indkomstoverførsler i budgetperioden 2024-2027.

I budgetlægningen og i fremskrivningerne i overslagsårene er der en forventning om et lille fald i Randers Kommunes udgiftsandel fra 2,09 i 2022 til 2,06 i 2024 jf. nedenstående figur 12.

Figur 3. Indkomstoverførsler (udgiftsandel i pct.)

Aktuel indsats

Hen over årene og her med særligt fokus på de seneste to år (2020 og 2021 var præget af Covid-pandemien), har forvaltningen taget en lang række initiativer for at søge at nedbringe ledigheden ud over de indsatser der jf. beskæftigelseslovgivningen skal være fokus på. Altså at gøre mere end den forventning, som STAR har til, hvordan forvaltningen lykkes med at understøtte borgerne frem til beskæftigelse.

En del af tiltagene er igangsat efter dialog med eller beslutning af beskæftigelsesudvalg eller byråd.

Dette omfatter bl.a.:

- En kvalificering af Tilbudsviften. Forvaltningen har gennemgået alle tiltag i tilbudsviften med henblik på at efterse, om der er forskningsmæssigt belæg for, at det enkelte tiltags formål, metode og målgruppe kan forventes at føre til job eller uddannelse.
- Tilbudsviften i udbud. Beskæftigelsesudvalg og forvaltningen er påbegyndt en flerårig indsats med at bringe de tilbud i udbud, som skal udbydes. I 2022 bringes tilbud på ungeområdet i udbud med et formål om at opnå højere effekt i form af uddannelse eller beskæftigelse for unge, som er enten uddannelsesparate eller aktivitetsparate.

- Lærlingestrategi for flere lærlinge. Forvaltningen er på initiativ fra EVA ved at udarbejde et udkast til en lærlingestrategi, hvis primære formål er at understøtte at endnu flere unge på erhvervsuddannelserne gennemfører en erhvervsuddannelse.
- Overblik over ungeindsatsen. Forvaltningen har gennemført en analyse af alle tilbud rettet mod unge i Randers Kommune. Analysen er første skridt i et mere metodisk, tværgående samarbejde om at understøtte unge frem mod uddannelse og beskæftigelse.
- Deltagelse i de statslige projekter ”Flere skal med 1 – 2 – 3” målrettet aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere, der er en af grupperne længere væk for arbejdsmarkedet.
- Jobcenteret er ved at gennemgå et serviceeftersyn. I vinteren 2022 gennemførte konsulenthuset Implement en omfattende brugerundersøgelse af borgernes oplevelse af mødet med Jobcenteret. I forlængelse deraf har forvaltningen i 2022 gennemført følgende aktiviteter:
 - Konsulenthuset Marselisborg har lavet en metodisk og faglig gennemgang af de såkaldte ”lange sager” og herunder gentagne sagsbehandlerskift med henblik på at forvaltningen kan lave indsatsplaner for at nedbringe længden af de langvarige sagsforløb. Forvaltningen forventer at kunne fremlægge en plan inden udgangen af 2023.
 - Forvaltningen har gennemgået 80 sager, der er gået fra at være en sag i sygedagpengeafdelingen til at blive en sag i jobafklaringsforløb, hvilket sker hvis den sygemeldte borgers sygdom strækker sig ud over 26 uger. Forvaltningen forventer at kunne fremlægge en plan inden udgangen af 2023.
 - Forvaltningen har gennemført en antropologisk baseret dialog med borgere, der møder Jobcenteret, og foretaget observationer af borgernes møde med Jobcenterets fysiske lay-out. Forvaltningen har på baggrund af planen taget de første skridt i retning af at skabe et mere velkommende og venligt miljø, og der planlægges flere tiltag til gennemførelse.
 - Etablering af investeringscasen ”En ny start for flere” i et samarbejde med Den Sociale Kapitalfond, Landsbyggefonden, Bysekretariatet og Randers Kommune.

Initiativer forvaltningen påtænker at iværksætte i 2023-24

I resten af 2023 og 2024 vil forvaltningen være optaget af at prioritere følgende:

- Fastholdelse af lovmedholdelig sagsbehandling de steder, hvor der i givet fald vil opstå personalemangel pga. statslige besparelser
- Igangsætte de initiativer, der udfolder sig i den handleplan, der følger efter analysen af de lange sager.
- Fortsætte med at bringe indsatser i Tilbudsviften i udbud i bestræbelsen på at have indsatser med bedst mulig effekt og evidens. Alternativt at hjemtage opgaver.
- Række ud til både offentlige og private arbejdspladser med henblik på at øge og styrke interessen for at få flere ledige i uddannelse og beskæftigelse, samt bidrage til en aktiv rekrutteringsindsats i kommunen.

- Fortsat arbejde for at de store IT-systemer på beskæftigelsesområdet bliver tiltagene mere velfungerende, selv om det i et vist omfang er uden for kommunens kontrol.

Herudover vil beskæftigelsesområdet naturligvis prioritere arbejdet med de fremlagte investeringsmodeller (præsenteres senere i nærværende notat), såfremt det politisk besluttes at medtage disse i budget 2024-2027.

Budget 2024-2027

Der er en mulighed for at flytte Randers Kommune et vist (mindre stykke) op i tabellen over rammevilkår vha. af egentlige beskæftigelsesinitiativer i form af investeringsmodeller, hvor der er flere samtaler for at hjælpe borgerne, flere tilbud og indsatser, flere opsøgende initiativer overfor virksomhederne mv. Som førnævnt rejser det dog samtidig dilemmaet, at der både på landsplan og i Randers Kommune er besparelser og udløb af bevillinger på beskæftigelsesområdet svarende til 9,4 mio. kr. på service og 8,2 mio. kr. på indkomstoverførsler jf. nedenstående tabel 4.

Tabel 1. Aktuelle økonomiske udfordringer

2024-pl (mio. kr.)	2024	2025	2026
Service			
Lovforslag L14 (Arne 2)			
<i>Etablering af virksomhedsrettede indsatser (DUT)</i>	1,3	1,3	1,3
<i>Besparelse på administration (Balancetilskud)</i>	-4,3	-4,3	-4,3
<i>Afskaffelse af beskæftigelsesplan (DUT)</i>	-0,1	-0,1	-0,1
<i>Flere digitale samtaler (DUT)</i>	-0,5	-0,5	-0,5
Lovforslag L129			
<i>A-kasser (DUT)</i>	-2,8	-2,7	-2,7
I alt lovforslag	-6,3	-6,3	-6,3
Udløb af midlertidige bevillinger:			
<i>Forstærket beskæftigelsesindsats (budgetaftale 2022-2025)</i>	-2,0	-2,0	-2,0
Udløb af eksterne bevillinger:			
<i>Statslig bevilling på "Flere skal med 3"</i>	-0,8	-0,8	-0,8
I alt udløb af bevillinger	-2,8	-2,8	-2,8
I alt service (jobcenter)	-9,1	-9,1	-9,1
Indkomstoverførsler			
Lovforslag L14 (Arne 2)			
<i>Omlægning af indsats 2. delaftale Arne – tilbudsvifte (er fundet i 2023-2026 budgetlægning)</i>	(-7,7) 0,0	(-7,7) 0,0	(-7,7) 0,0
<i>Omlægning af indsats til virksomhedspraktik</i>	1,3	1,3	1,3
Udløb af midlertidige bevillinger:			
<i>Forforløb SOSU-uddannelse (budgetaftale 2023-26)</i>		-0,3	-0,3
Udløb af eksterne bevillinger:			
<i>Statslig bevilling "Flere skal med 3" udløber</i>	-1,8	-1,8	-1,8
I alt indkomstoverførsler (tilbud/indsats)	(-8,2) -0,5	(-8,5) -0,8	(-8,5) -0,8
I alt service og indkomstoverførsler (tilbud/indsats)	(-17,3) -9,6	(-17,6) -9,9	(-17,6) -9,9

For at flytte Randers Kommune længere op i benchmark-tabellen er der på den længere bane brug for en bredere og mere tværgående indsats, der involverer hele kommunen og også omfatter forpligtende samarbejder med civilsamfundet, virksomhederne og uddannelsesinstitutionerne, så tilgangen af borgere med svære livsbetingelser bliver mindre og færre borgere træder ind af døren til jobcentret.

Beskæftigelsesområdet er én stor investeringsmodel

Hele modellen i Danmark for styringen af beskæftigelsesområdet er baseret på meget stærke økonomiske incitamentter til at have så få borgere på offentlig forsørgelse som muligt og at få dem, der er på offentlig forsørgelse i job så hurtigt som overhovedet muligt. Den samlede sum af penge til indkomstoverførsler er dikteret/forhandlet af staten, men fordelingen mellem kommunerne foregår ud fra den enkelte kommunes andel af befolkningen

Når styringen i så høj grad er rettet mod økonomiske incitamentter, og da det drejer sig om meget store beløb i de kommunale budgetter, er investeringsmodeller og nytænkning af indsatsen et stort emne til overvejelse i kommunerne. Hvis investering i flere samtaler og bedre/mere indsats lykkes og giver en bedre udvikling end landet som helhed, kan de sparede forsørgelsesudgifter og gevinster ved reguleringer i op- og nedadgående retning let finansiere den øgede indsats. Risikoen er samtidig, at hvis effekten af indsatsen udebliver vil investeringen blive en merudgift for kommunen.

Der findes en række forskellige former for investeringsmodeller som kan kombineres på forskellig vis og kan være blandingsmodeller af nedenstående eksempler:

- Ekstern finansiering hvor den investerede kapital skal forrentes og give et afkast til investor.
- Ekstern finansiering fra almennyttige fonde eller lignende, der ikke skal have et afkast, men skal kunne fremvise resultater i form af større effekt eller bedre kvalitet.
- Finansiering fra statslige puljer, der tilsvarende almennyttige fonde, ikke skal have et direkte afkast, men hvor kommunen skal kunne fremvise resultater, metodeudvikling og indirekte resultater i form af sparede statslige udgifter til en given målgruppe mv.
- Kommunale investeringer kan have mange former. Den helt åbenlyse og ofte brugte er at investere en mindre del af budgettet afsat til indkomstoverførsler i flere, mere, bedre samtaler og indsats i form af en velbeskrevet case, hvor samtalerne/indsatsen betyder færre på en given overførselsydelse. På den måde finansieres den øgede indsats af sparede udgifter til ydelser og Randers Kommune står samtidig bedre i sammenligning udviklingen i øvrige kommuner. Det betyder samtidig at udgifterne til forsørgelse gøres til aktiv indsats til gavn for ledige og virksomheder i kommunen.
- Nogle – primært store kommuner som Aarhus og København – har også opbygget egentlige investeringspuljer for at kunne fremme en investeringstankegang bredt i kommunen.

Aktuelt har vi i Randers Kommune investeringsprojektet "Ny start for flere" i samarbejde med den Sociale Kapitalfond. Projektet har kun været i gang siden april måned 2023 og de foreløbige resultater er lovende. Der er for de første tre måneder en løbende succes med at få ca. 8 ledige i ordinært job eller deltidsarbejde ud af de 80 udvalgte borgere, hvoraf ca. 30 er på A-dagpenge, ca. 30 på kontanthjælp og ca. 20 på overgangsydelse. Projektet løber over 2 år og har dermed fået en god start.

Det videre arbejde og nye mulige initiativer

Set i forhold til gennemgangen af udviklingen i Randers Kommune de seneste år, hvor kommunen relativt til andre kommuner taber stort på både udgiftssiden og indtægtssiden, er det forvaltningens vurdering, at det er alvorligt og at der skal gøres en ekstraordinær indsats for at vende udviklingen.

Som en del af budgetmaterialet 2024-2027 fremlægges en række mulige investeringsmodeller, der kan have effekt på den kortere bane, og som kan afbøde konsekvenserne af "Arne 2" besparelserne mv. De er oplyst i nedenstående oversigt og der er vedlagt et bilag med en grundig beskrivelse af hvert initiativ.

Samtidig skal der i løbet af 2024 arbejdes videre med alt det analysemateriale, der allerede er lavet og som løbende bliver suppleret med analyser helt tæt på driften i form af bl.a. forløbsanalyser af de lange sager og gennemgang af konkrete sagsstammer på jobcentret og tilgrænsende områder og forvaltninger.

Forslag til aktuelle investeringsmodeller på den korte bane

Samtidig med at der laves specifikke investeringer i forhold til at forbedre hastigheden af sagsbehandlingen og effekterne af jobcentrets arbejde på specifikke målgrupper og udfordringer, skal der generelt reduceres i antallet af sagsbehandlere på jobcentret.

I forhold til de 2,7 mio. kr. vedrørende A-kasserne og sagsbehandlingen af de første 3 måneders ledighed er der bortfald af en opgave. Der er med andre ord en tydelig en anvisning fra statslig side til, hvor medarbejderne kan undværes. I forhold til de 4,3 mio. kr. der skal spares på administration, er der ingen anvisninger på hvad, hvor eller hvordan, så det vil alt andet lige være en generel besparelse på jobcentret uden et egentligt mål.

De følgende mulige investeringsforslag kan på den korte bane kompensere for besparelserne på jobcentret til finansiering af Arne 2 (konto 6) og ophør af midlertidige bevillinger (investeringsmodellerne er uddybende beskrevet i underbilag):

Nr	Investeringsforslag	Målgruppe	Periode	Årlig investering (1.000 kr.)	Gns. årlig Besparelse (brutto) (1.000 kr.)	Gns. årlig Gevinst (netto) (1.000 kr.)	Antal årsværk pr. år
1	Særlig målrettet indsats for udsatte dagpenge-modtagere og jobparate kontanthjælpsmodtagere	<ul style="list-style-type: none">Forsikrede ledigeKontanthjælp (jobparate)	2024+2025	2.750	-3.105	-355	5
2	Hurtigere afklaring af borgere på sygedagpenge og jobafklaring via lavere antal sager pr. medarbejder	<ul style="list-style-type: none">SygedagpengeJobafklaring	2024-2027	3.000	-4.057	-1.057	6
3	Fokus på ordinære timer til udsatte aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere (fastholdelse af Flere Skal Med)	<ul style="list-style-type: none">Kontanthjælp (aktivitetsparate over og under 30 år)	2024-2027	2.500	-2.598	-98	5
I alt				8.250	-9.760	-1.510	16

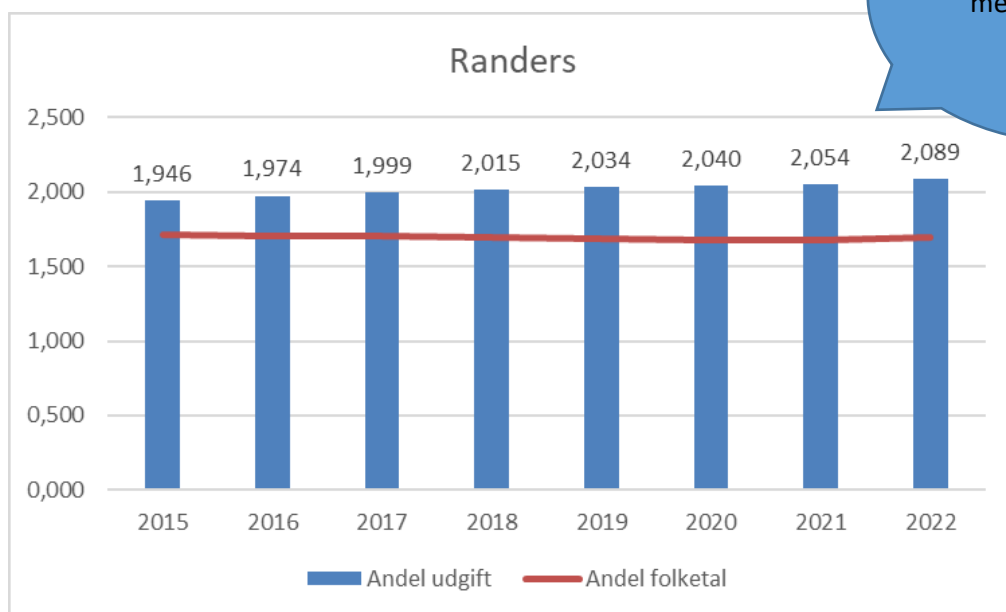

Bilag 1 – Yderligere data på beskæftigelsesområdet

I gennemgangen af beskæftigelsesområdet, som forvaltningen har gennemført i forlængelse af Budgetaftale 2023-26, har første skridt været at skabe et samlet overblik over udviklingen i indkomstoverførsler for Randers Kommune de seneste år. Derudover er der set på rammevilkår, beskæftigelsesministeriets benchmark og tilflytning/raflytning. I dette bilag er der et udpluk af de vigtigste data.

I perioden fra 2015 til 2022 er Randers Kommunes andel af udgifterne til offentlig forsørgelse på landsplan steget fra 1,946% til 2,088%. Randers Kommunes andel af folketallet var i 2022 på 1,68%. Hvis vi havde fastholdt de 1,946% fra 2015 ville det betyde mindreudgifter på 129 mio. kr. i 2022 (før udligning). Alene stigningen fra 2021 (2,054% til 2,089%) koster ca. 31 mio. kr. (før udligning). Udligningen vil alt andet lige gøre dette tab mindre, men slet ikke kompensere fuldt ud. Altså som tommelfingerregel vinder eller taber Randers Kommune ca. 10 mio. kr. pr. 0,01 % stigning/fald, hvilket kunne bruges på anden velfærd i kommunen.

Figur 1. Udgiftsandel i forhold til andel folketal

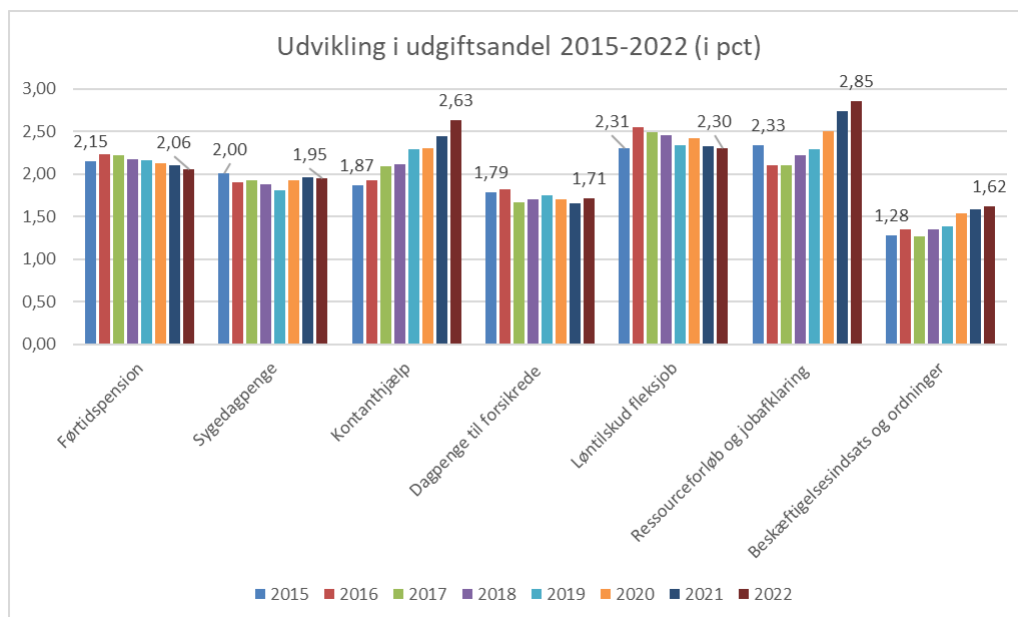
Stigningen fra 2015 til 2022 betyder en merudgift på 129 mio. kr.

Kilde: Danmarks statistik – statistikbanken samt egne beregninger

Den største vækst i udgiftsandele vedrører kontanthjælp, ressourceforløb/jobafklaring og beskæftigelsesindsats. Dvs. borgere længere væk fra arbejdsmarkedet. Udgiftsandelen til førtidspension er faldet i perioden.

I figur 2 fremgår udviklingen på hovedgrupper. Den overordnede konstatering er, at Randers Kommune på alle hovedgrupper har udgiftsandele over kommunens andel af folketallet undtagen på beskæftigelsesindsats, hvor kommunen på trods af en stigende tendens fortsat bruger betydeligt mindre end den forventede andel af befolkningen (1,62% mod en befolkning på 1,68% af landet).

Figur 2. Udvikling i udgiftsandel fordelt på målgrupper

Kilde: Danmarks statistik – statistikbanken samt egne beregninger

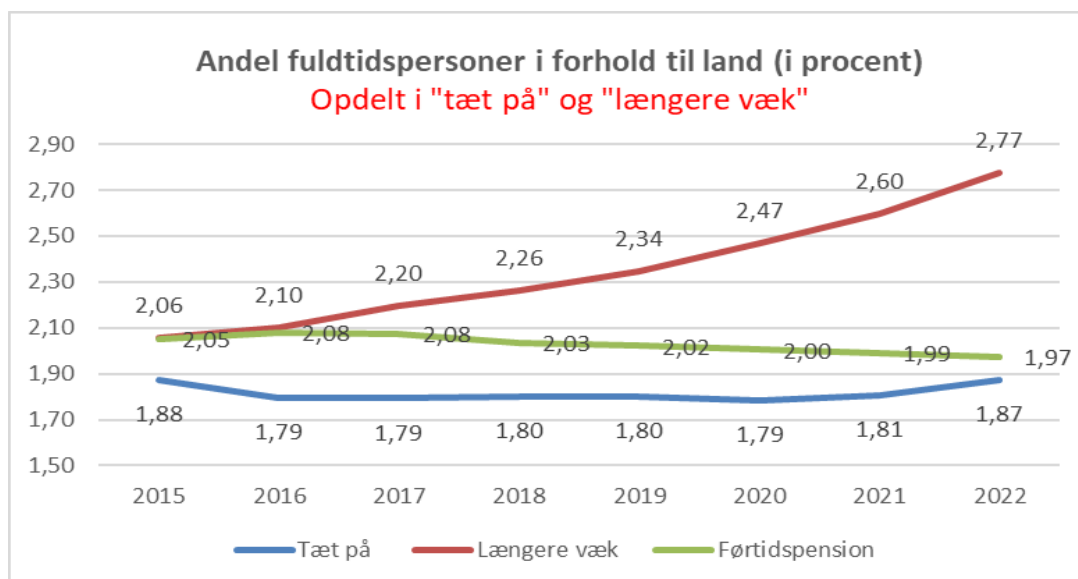
Deler man de forskellige ydelser op i to grupper – ”tæt på arbejdsmarkedet” og ”længere væk fra arbejdsmarkedet” opgjort i antal fuldtidspersoner, som det fremgår nedenfor, er det gruppen ”længere væk” fra arbejdsmarkedet, som er årsagen til den stigende udgiftsandel.

Tabel 1. Tæt på arbejdsmarkedet – længere væk fra arbejdsmarkedet.

”Tæt på” arbejdsmarkedet	”Længere væk” fra arbejdsmarkedet
A-dagpenge	Kontanthjælp – aktivitetsparat
Kontanthjælp – jobparat	Uddannelseshjælp – aktivitetsparat
Uddannelseshjælp – uddannelsesparat	Jobafklaringsforløb
Sygedagpenge	Ressourceforløb

Som det fremgår af nedenstående tabel, er Randers Kommunes andel af fuldtidspersoner i gruppen ”tæt på arbejdsmarkedet” faldet marginalt fra 1,88 i 2015 til 1,87 i 2022. Andelen af fuldtidspersoner i gruppen ”længere fra arbejdsmarkedet” er steget markant fra 2,06 i 2015 til 2,77 i 2022. I tabellen er ligeledes medtaget udviklingen for fuldtidspersoner på førtidspension. Her er andelen faldet fra 2,05 til 1,97.

Figur 3. Andel fuldtidspersoner i forhold til landet (i procent)

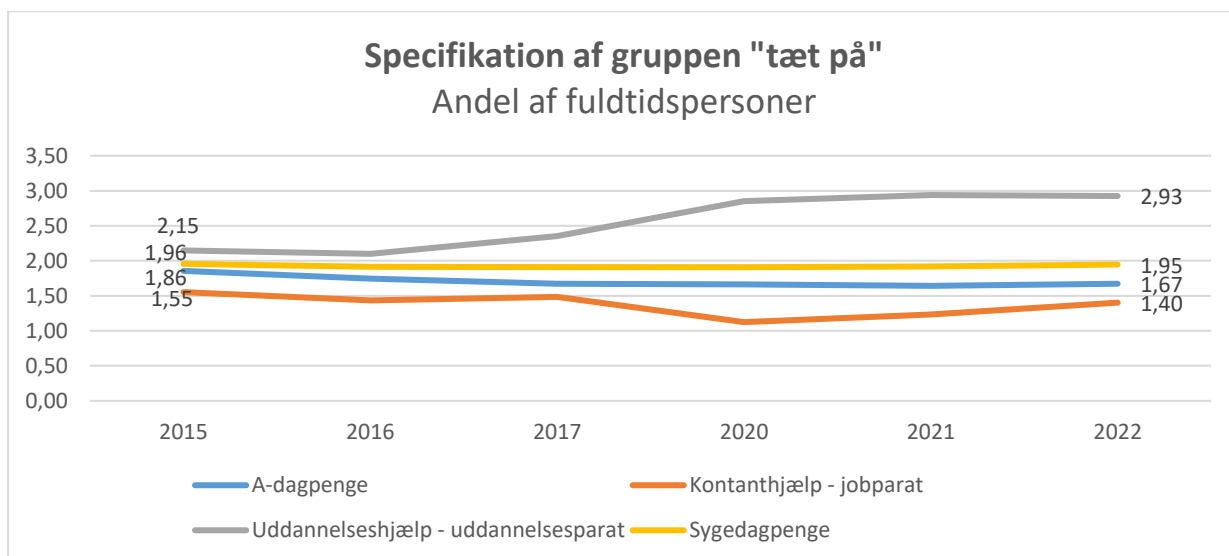
Kilde: Jobindsats og egne beregninger

I nedenstående tabeller er de to gruppers udvikling yderligere specificeret.

I gruppen "tæt på arbejdsmarkedet" er det A-dagpenge og sygedagpenge, der vægter klart mest (næsten 90% tilsammen). Derfor er udviklingen i disse grupper afgørende for det samlede resultat – det vil sige udviklingen fra 1,88% (2015) til 1,87% (2022).

Ses der eksempelvis på gruppen *Uddannelseshjælp – uddannelsesparat*, så er det en mindre gruppe på 259 fuldtidspersoner. Havde vi fastholdt vores andel på 2,15% fra 2015 ville antallet dog have været 68 fuldtidspersoner færre. For de øvrige tre grupper i figuren nedenfor er vores andel på samme niveau eller faldet i perioden.

Figur 4. Specifikation af gruppen "tæt på"

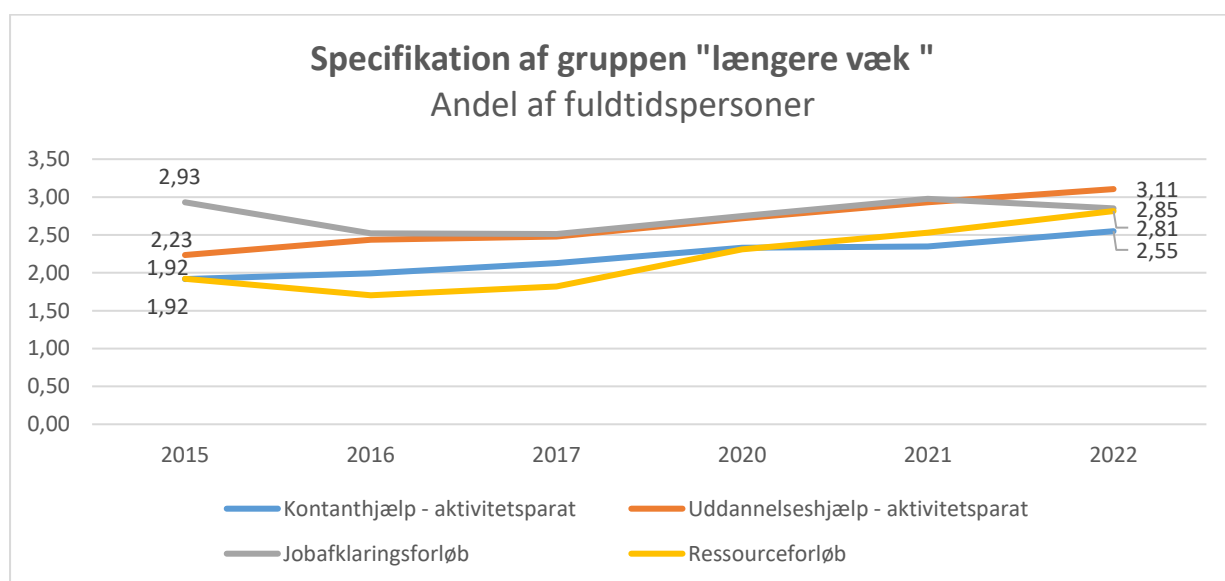

Kilde: Jobindsats og egne beregninger

For alle ydelsestyper - med undtagelse af *Jobafklaringsforløb* - i gruppen "længere væk fra arbejdsmarkedet" er andelen steget i perioden 2015 til 2022. Nominelt dækker det over en stigning fra 2.637 fuldtidspersoner til 2.898 fuldtidspersoner, og dermed en stigning på 9,9%. På landsplan er der for disse grupper sket et fald i fuldtidspersoner på 18,5%. For disse målgrupper er der en sammenhæng over til førtidspension, hvor der har været en svagt faldende andel i Randers Kommune, men dog ikke i samme omfang som den stigning der ses her. Det vil sige, at forklaringen på at der er flere i målgruppen længere væk fra arbejdsmarkedet ikke kan forklares med, at der ikke kommer så mange på førtidspension.

Det er aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere, der vægter mest (41%), og denne gruppe er steget fra 1,92% til 2,55%. Gruppen *Kontanthjælpsmodtager – aktivitetsparate* udgør i 2022 1.054 fuldtidspersoner. I de øvrige tre grupper i figuren nedenfor er der i 2022 mellem 570 og 647 fuldtidspersoner. For gruppen *Uddannelseshjælp – aktivitetsparat* er andelen helt oppe på 3,11%.

Figur 5. Specifikation af gruppen "længere væk"

Kilde: Jobindsats og egne beregninger

Rammevilkår, benchmark og økonomisk tildeling

I henhold til Beskæftigelsesministeriets benchmarkanalyse klarer Randers Kommune sig samlet set som forventet målt på fuldtidspersoner på offentlig forsørgelse ud fra de opgjorte rammevilkår. På Dagpenge- og Sygedagpengeområdet klares opgaven marginalt bedre end forventet, mens kommunen klarer sig dårligere end forventet på kontanthjælpsområdet. I denne sammenhæng består kontanthjælp af personer på kontanthjælp, uddannelseshjælp, selvforsørgelses- og hjemrejseydelse samt overgangsydelse, revalidering og forrevalidering, ressourceforløb og ledighedsydelse.

Randers Kommune har entydigt nogle vanskelige rammevilkår i den forstand, at det er forventeligt, at mere end 10% af analysens målgruppe er på offentlig forsørgelse. Randers Kommune er placeret som nr. 97 ud af 98 kommuner, når kommunens borgeres rammevilkår opgøres, og det omsættes til forventet andel på offentlig forsørgelse.

I perioden 3. kvartal 2019 til 1. kvartal 2020 lå Randers Kommune som nr. 93 blandt alle landets kommune ift. rammevilkår, mens den sidste måling placerer Randers Kommune på andensidste pladsen.

Tabel 2. Rammevilkår for landets kommuner

1. kv22-4kv22

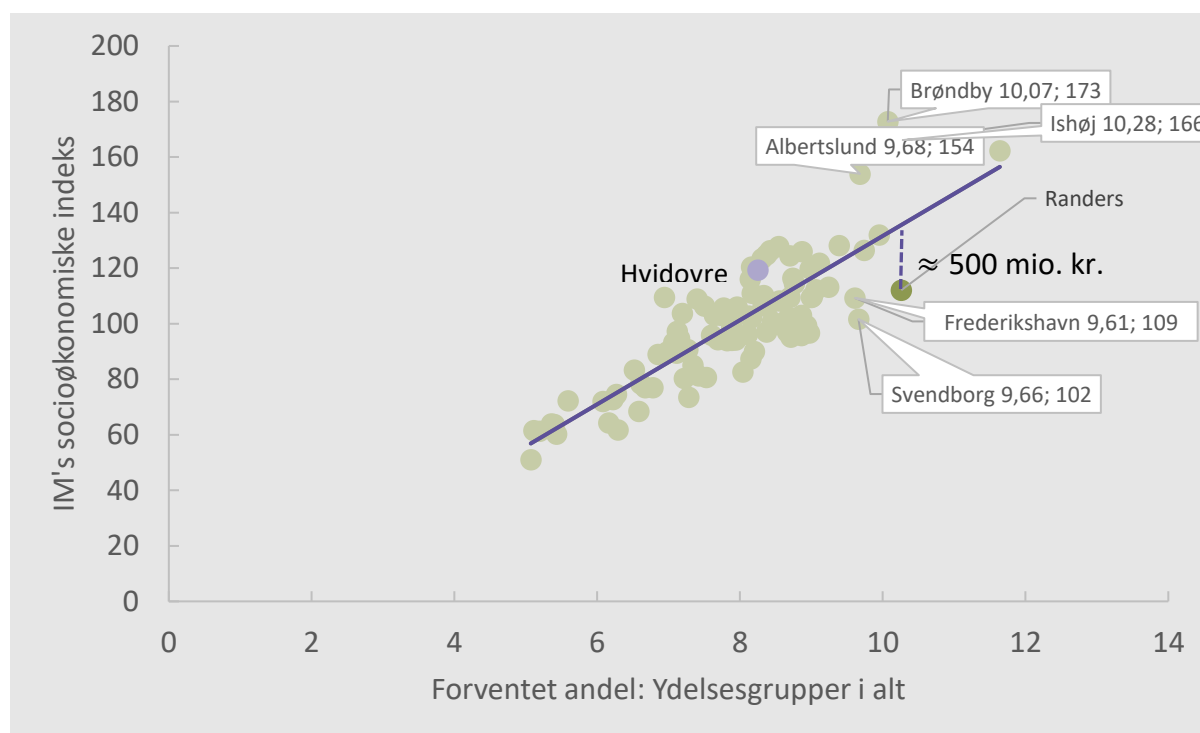
	Kommune	Forventet andel	Faktisk andel	Forskel i forhold til forventet
1	Dragør	4,76	5,21	-0,45
2	Allerød	4,77	4,56	0,21
3	Rudersdal	4,84	4,46	0,38
4	Gentofte	5	4,83	0,17
87	Vesthimmerlands	8,84	8,52	0,32
88	Norddjurs	8,92	8,79	0,13
89	Albertslund	9,02	8,96	0,06
90	Slagelse	9,06	9,13	-0,07
91	Frederikshavn	9,19	9,16	0,03
92	Svendborg	9,38	9,32	0,06
93	Brøndby	9,42	10,45	-1,03
94	Langeland	9,43	9,82	-0,39
95	Ishøj	9,56	9,95	-0,39
96	Guldborgsund	9,68	9,66	0,02
97	Randers	10,05	10,08	-0,03
98	Lolland	11,36	11,37	-0,01

Kilde: Beskæftigelsesministeriets benchmarkanalyse og Jobindsats

De økonomiske rammer til kommunerne bliver tildelt ud fra andel af folketallet og ud fra Indenrigsministeriets socioøkonomiske indeks. Denne tildeling kompenserer ikke fuldt ud for ovenstående rammevilkår. Hvis der blev kompenseret fuldt ud for de opgjorte rammevilkår i beskæftigelsesministeriets analyse, ville det være betydeligt større beløb Randers Kommune skulle have fra udligningsmodellen.

Det er derfor nødvendigt, at Randers Kommune klarer sig bedre end forventet i Beskæftigelsesministeriets benchmark, hvis økonomien skal hænge sammen og der skal skabes et større råderum i Randers Kommune jf. nedenstående graf – hvor de kommuner der ligger over ”stregen” kompenseres mere end beskæftigelsesministeriets rammevilkår tilsiger, mens kommuner under ”stregen” underkompenseres i forhold til rammevilkår (Randers Kommune er den tydelige prik, hvor der står ca. 500 mio. kr.) Frederikshavn og Svendborg er kommuner der har samme udfordring som Randers Kommune, mens f.eks. Brøndby, Albertslund og Ishøj overkompenseres.

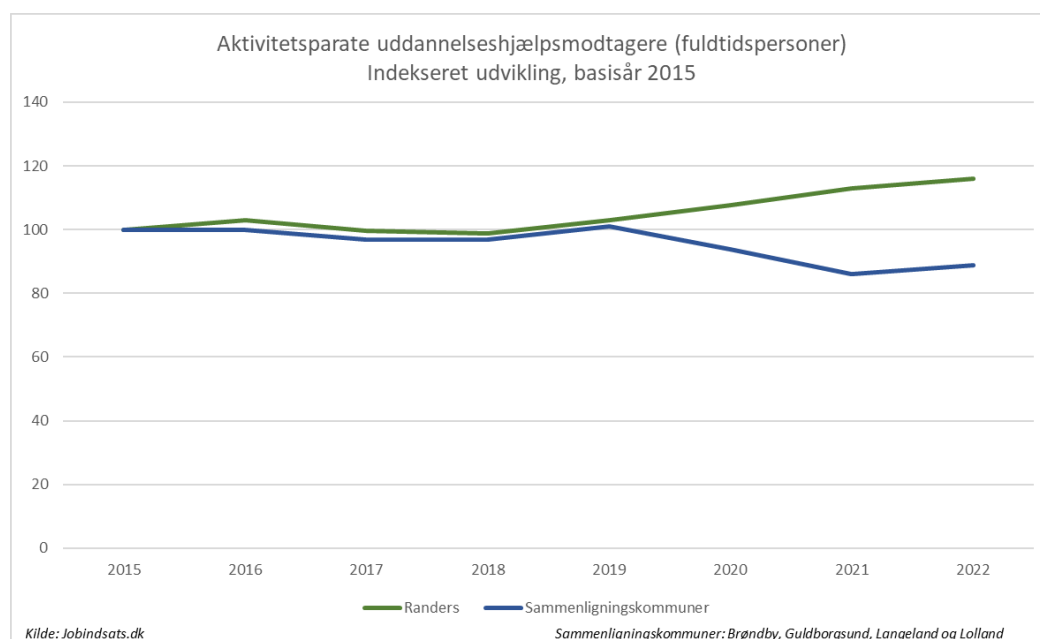
Figur 6. Sammenhæng mellem IM's socioøkonomiske indeks og STAR's rammevilkår

I et notat fra AMK Midt-Nord af ultimo marts 2023 er Kontanthjælpsområdet foldet yderligere ud, og der er lavet sammenligning med kommuner med tilsvarende svære rammevilkår. I denne analyse er der særligt to område, der skiller sig ud – jf. nedenstående tabeller. Det drejer sig om aktivitetsparate uddannelseshjælpsmodtagere samt personer i ressourceforløb.

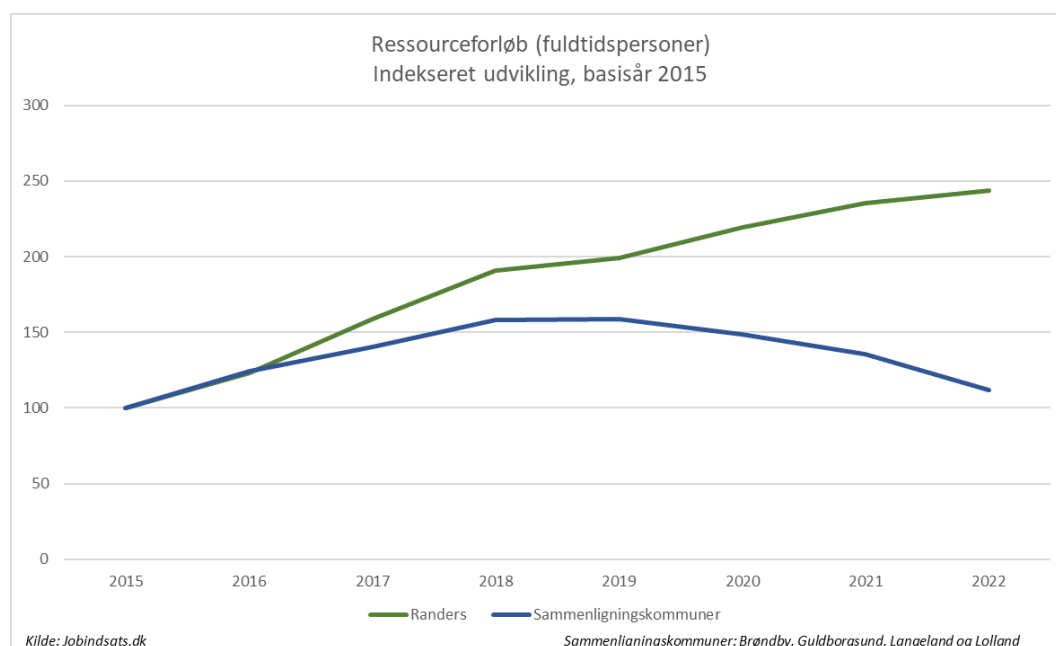
Antallet af aktivitetsparate uddannelseshjælpsmodtagere i Randers Kommune udviklede sig parallelt med kommuner med tilsvarende rammevilkår frem til 2019. Herefter er antallet i Randers Kommune steget, mens antallet er faldet i sammenligningskommunerne i perioden 2019 – 2021. Set over hele perioden har Randers Kommune således haft en stigning i antallet, mens kommuner med tilsvarende rammevilkår har haft et fald. Denne udvikling kan således ikke forklares med konjunkturer eller Randers Kommunes rammevilkår.

Figur 7. Aktivitetsparate uddannelseshjælpsmodtagere – udvikling 2015-2022 (indeks)

Randers kommune har haft en betydelig stigning i antallet af ressourceforløb, mens der i kommuner med tilsvarende rammevilkår kun har været en svag stigning.

Figur 8. Ressourceforløb – udvikling 2015-2022 (indeks)

Randers kommune har en væsentligt højere andel af forløb med en varighed over 26 uger.

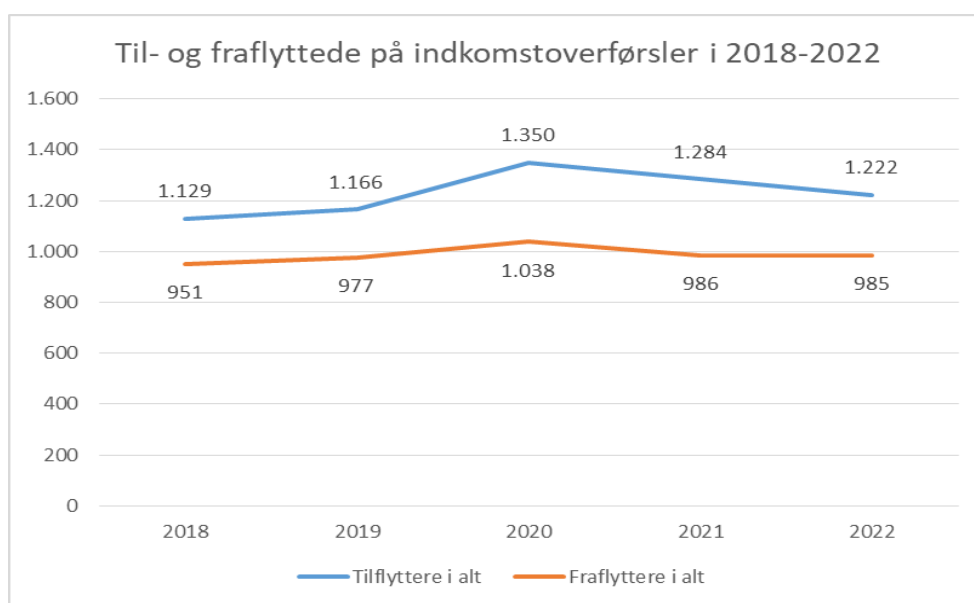
Tabel 3. Andel af forløb efter varighed

Ressourceforløb	Andel af forløb efter varighed	
	0-26 uger	27+ uger
Randers	7,9%	92,1%
Sammenligningskommuner	22,0%	78,0%

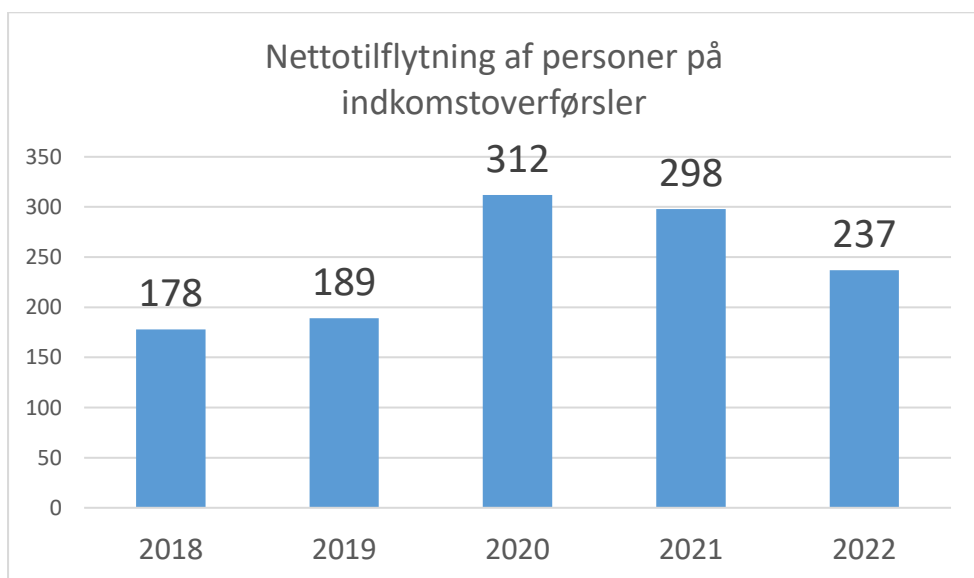
Flytteanalyse

I perioden 2018 til 2022 har nettotilflytningen af personer, der i flytteåret har haft en eller flere ydelser, været på i alt 1.214 personer.

Figur 9. Til- og fraflyttede på indkomstoverførsler 2018-2022

Figur 10. Nettotilflytning af personer på indkomstoverførsler

Der er dog ikke i ovenstående tal korrigeret for unikke CPR-numre. Korrektionerne for årene 2018-2022 er hhv. 32, 45, 32, 73 og 49. Hvis disse fraregnes i ovennævnte tal, bliver det samlede antal 983 personer (i stedet for 1.214 personer).

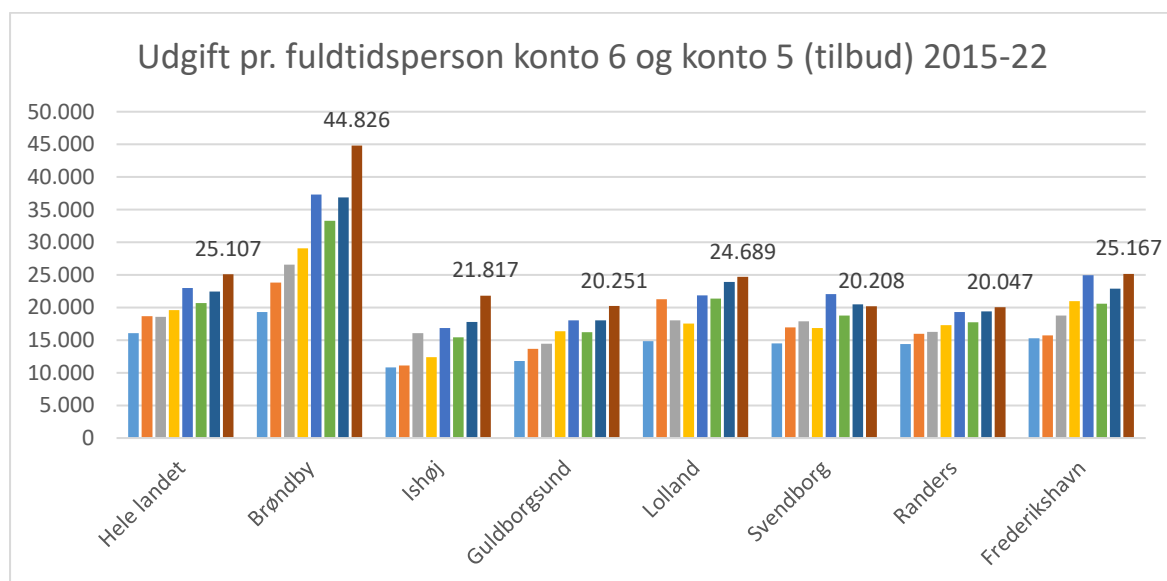
I perioden 2018-2022 har der til sammenligning været en nettotilflytning til Randers Kommune på 1.666 personer.¹

Ressourcer – administrative og driftsbudget til beskæftigelsesindsatser

I nedenstående tabel 11 fremgår udgifter til sagsbehandling (konto 6) og til beskæftigelsesindsatser (konto 5) opgjort pr. fuldtidsperson. I opgørelsen af fuldtidspersoner er udeladt førtidspension, seni-
orpension, tidlig pension og efterløn.

Der er lavet en sammenligning med landsplan og kommuner med særligt vanskelige rammevilkår jf. Beskæftigelsesministeriets benchmarkanalyse 2022. Guldborgsund og Svendborg kommuner klarer sig som forventet eller bedre end forventet på baggrund af rammevilkår. De to kommuner har udgifter pr. fuldtidsperson på konto 5 og 6 svarende til Randers Kommunes niveau. Brøndby Kommune klarer sig dårligere end forventet på baggrund af rammevilkår – til trods for de meget højere udgifter til konto 5 og 6. Det er dog en tendens til, at hovedparten af kommunerne med vanskelige rammevilkår – og herunder Randers Kommune - bruger færre penge pr. fuldtidsperson på konto 6 og konto 5 end landets kommuner i gennemsnit, hvilket under forudsætning af at indsatserne overordnet har effekt, betyder at disse kommuner taber yderligere set i forhold øvrige bedre stillede kommuner. For Randers Kommune er differencen til landsgennemsnittet svarende til ca. 45 mio. kr. mere til jobcenter og indsats og Randers Kommune har den laveste udgift pr. fuldtidsperson blandt de 6 sammenligningskommuner.

Figur 11. Udgift pr. fuldtidsperson konto 6 (jobcenter) og konto 5 (tilbud)

¹ Forvaltningen planlægger at sætte et arbejde i gang med henblik på at kvalificere ovenstående tal. Arbejdet er stadig på et tidligt stadie, og der skal først udarbejdes en (mini)projektskrivelse og nedsættes en arbejdsgruppe.